

Inhoudsopgave

23 oktober 1912	- Zeer groote troepen wilde ganzen en kraanvogels	1
3 november 1925	De Avifauna van de provincie Limburg.....	1
12 januari 1928	LIMBURGSCH NATUURLEVEN.....	1

23 oktober 1912 - Zeer groote troepen wilde ganzen en kraanvogels

zijn weder in de Peel neergestreken.

5 Onze Nimrods kunnen dus hun hart weder ophalen.

3 november 1925 De Avifauna van de provincie Limburg.

10 De aflevering 10 (30 October) van bovengenoemd tijdschrift bevat, behalve een verslag van de vergadering van 7 October van het Limb. Genootschap, het vervolg op de
10 Nederlandse Provincie Limburg benevens eene vergelijking met dis der aangrenzende gebieden".

15 Behalve van een aantal gewonere vogels treffen we ook mededeelingen van zeldzame vogels aan. Noemen we b.v. de "groote" en de "Oostelijke kleine Trap".
15 Van de "Kraanvogels" lezen wij: het broedgebied dezer soort is volgens Hartert gelegen in Scandinavië, Finland, Livland, Rusland tot 68 gr. N.Br., in de vlakten van Noord-Duitschland, enz. Vandaar trekt de Kraan in het najaar in Z.W. richting naar de
20 landen langs de Middellandsche Zee en Afrika. De trekwegen schijnen over zeer bepaalde afgebakende wegen te voeren. In bet najaar komt de rechtervleugel van het
20 trekkend kraanvogelleger regelmatig over den Achterhoek van Overijsel en Gelderland, geheel Limburg en hoofdzakelijk de oostelijke helft van Noord-Brabant. Herhaaldelijk
komt het voor, dat grootere of kleinere troepen op den trek halt maken en een dag en nacht blijven rusten. Zulks geschiedt zoowel in het voor- als in het najaar. In
25 Limburg werd dit geconstateerd o.a. bij Valkenburg, Honthem, Hulsberg. Schin op Geulle, op vele plaatsen in de Peel, enz.

30 Bij het "Korhoen", hoofdzakelijk voorkomende in hel Noorden en Noordwesten der provincie, lezen wij o. a., hoe deze vogel in de laatste 40 jaren zich vanuit het Oostelijke deel van Nederland naar het Westen heeft uitgebreid tot in Utrecht en Noord-Holland, alsmede tot in het gebied van den Nederrijn.
30 Eén zeldzaam waargenomen vogel is het "Kleinst Waterhoen". Waarschijnlijk broedt het in de Peel.

Ook de "Kwartelkoning" komt in Limburg voor: 't is een hroedvogel zoowel in de weldon langs de Maas als op 't hoog gelegen bouwland van Z.Limburg.

35 Bij deze verhandeling zijn een tweetal platen toegevoegd: een van de "Regenwulp", de ander van het "Kleinst Waterhoen",

12 januari 1928 LIMBURGSCH NATUURLEVEN.

Kraanvogels in de Peel.

40 -S- Hend, de daglooner, had ons al 'n paar keer gezegd, dat 't weer druk in de Peel was. Met die drukte in dit sompige, sombere oord bedoelde hij niet, dat in de laatste stormachtige nachten de Peelreuzen uit hun graf waren opgestaan, neen, daaraan geloofde zelfs hij niet meer, maar daarmee bedoelde hij de aanwezigheid van de
45 kraanvogels, die van oudsher geregeld in het hartje van den winter als de vliegen en vennen der ongenaakbare vlakte met hobbelig ijs bedekt zijn, op hun doorreis de Peel als een station bedoelen en op den hardbevoren Peelgrond neerstrijken om tusschen
45 biezen en ijs rog wat te vinden voor den maag en tevens om wat op verhaal te komen van de lange reis door koude en natte luchten.

Het was dus een tijd voor Hend om actief te zijn. Al liet hij er ons ook niets van merken. "Jan üt de Kul", zoo vertelde hij ons vertrouwelijk, toen hij dichter naar
50 ons toe kwam, had het laatst der vorige week nog een grooten haan geschoten, die een vlucht had van meer dan twee meter.

- En jij, Hend, heb jij nog nooit een kraanvogel geschoten? vroeg onze geleider.
- Nee, ik heb geen jacht, meneer! gaf Hend ten antwoord. Het "nee" van hem is voor
55 twijfel vatbaar; voor de rest sprak hij waarheid, want een jachtacte houdt Hend er niet op na, al moet, vooral in dezen tijd de verleiding om er met de "flinte" op uit te trekken, ongemeen groot voor hem zijn.

60 Hend vertelde ons nog wat van het doen en laten der kraanvogels, en hoe ze den tijd in de Peel doorbrengen. We vonden het interessant om 'ns wat nader kennis te maken met de groote, sierlijke vogels, die we tot nog toe alleen in de lucht hadden gezien, meestal in V-vorm vliegende op eerbiedwaardige hoogte, en die een eigenaardig half-roepend geluid laten hooren.

Op een vroegen middag, toen het met de felle vorst gedaan was, trokken we dan de Peel in. Er lag een sombere lucht over de onafzienbare vlakte. Achter ons lieten we den spitsen toren van Sevenum, die wrazig-grauw werd. Voor ons lag de verraderlijke vlakte met haar vennen, en "koelen", en we verheugden ons in stilte, dat onze Peelgids de vele paadjes, welke langs sompige bodems liepen, op z'n duimpje kende. Want het zijn geen sprookjes, dat er in vroeger dagen al 'ns reizigers de Peel introkken, die nooit meer terecht zijn gekomen. Zij zijn misgestapt in den verraderlijken grond en het slachtoffer geworden van den zuigenden bodem.

We waren al een heel eind van de bewoonde wereld af, toen we de eerste teekenen van het dierenleven ontwaarden. Die eerste kennismaking deed ons schrikken. Uit een der vennen schoot opeens een troepje wilde eenden vlak voor ons de lucht in. Het was, alsof een zwaar lichaam uit het water oprees, zoo'n plotseling lawaai veroorzaakte dit zestal bij het verlaten van den poel. We hoorden het "wie-wie" van den korten vleugelslag, en toen ze hoog, maar niet droog, tot afscheid een wijden cirkel om ons heen vlogen, groetten ze ons met hun somber gekwak. In snelle vaart ging het zij aan zij op den grauwen gezichtseinder aan, maar we hadden ze nog in het oog, toen ze op hun korte vleugels in glijvlucht weer in een ven neerstreken.

We dachten, dat dit herrieschoppend zestal het waarschuwingssein "weest op uw hoede" over de Peel had rondgebazuind. Aldra bleek echter, dat 'n grutto, die zich vlak in de buurt had opgehouden, er zich niets van aangetrokken had. Toen we wat te dicht bij de plek kwamen, waar hij stellig achter eenig kleingedierte heen zat, achtte hij het echter raadzaam er ook maar vandoor te gaan. Hij verdween spoedig in de zware lucht. We leenden ons oog echter niet rum het kleinere gevogelte, dat de Peel bevolkt; we waren enkel op reis om den sierlijken kraanvogel in het oog te krijgen.

Aangaande de mogelijkheid van het observeren van dezen krachtigen trekvogel begon onze geleider een ietwat donker perspectief te openen. Het was immers niet uitgesloten, dat er dagen achtereen geen kraanvogels over de Peel vloog, laat staan, dat we er tusschen de hooge hei en biezen zouden aantreffen. Daarbij noemde hij de schuwheid dezer dieren.

Met het beetje hoop, dat we nog hadden, trokken we verder langs hooge hei, sprongen nu en dan over een ader in den dullen bodem heen, zetten nu en dan onzen kijker voor onze oogen om te trachten iets op te maken uit de smiezige regenlucht in de verte. Maar zulk 'n donker weer wil 't met den kijker ook niet, en noch beneden, noch in de lucht was eenig leven te bespeuren. Sombor lag de Peel in haar oude majesteit, lage wolken trokken erover heen, en de toren was reeds lang uit het gezicht verdwenen. Voor, achter en bezijden ons: hei, biezen, water en moerassige plekken.

De stilte der Peel hing zwaar en drukkend. Onzen begeleider werd het droef te moede; z'n stemming was bij het nulpunt. Op andere dagen was het hier een dorado van kraanvogels, ganzen, eenden en grutto's, thans echter was er bijna geen dierenleven te bekennen. Verder zouden we echter gaan, steeds tastende langs matte slingerpaadjes, waarover natte hei huifde.

Op de vennen lag wit ijs; langs de kanten was het gebroken. Het was dus gevaarlijk erop te stappen. Onze geleider maakte opeens een teeken om stil te zijn. Hij had 'n 25 Meter voor ons een grutto ontdekt, welke vogel aanstalten maakte om van onder een stuk verschoven ijs uit de beenen te nemen. Op hetzelfde oogenblik klonk 'n schot, en de vluchteling rolde achterover op het gladde ijs.

'n Mooie vogel, deze kleinzoon onder de steltloopers! Enkele druppeltjes warm bloed kwamen uit z'n hals, waar wat veerendons weggeschoten was. Z'n lange snavel was gesloten.

Het gewerschot dat gedaverd had over de Peel, deed, meenden we, alle hoop op het zien van een kraanvogel verdwijnen. Het zou echter nog meevallen. Na immer dieper de Peel te zijn ingetrokken, waar we eenig klein gevogelte opjoegen, stonden we voor een "ziep" te beraadslagen of we op onze vochtige schreden zouden terugkeeren. De pogingen om een kraanvogel te zien zouden we dan maar opgeven, — maar juist op het critieke moment hoorden we uit de verte een zacht, bekend geluid.

— Kraanvogels! ontsnapte onzen geleider verheugd.

En ja, in de verte, tamelijk laag boven, den grond, kwam uit de grauwe lucht een kleine 1, door kraanvogels geformeerd, regelrecht op ons af. Ze kwamen als geroepen. — Bukken! klonk het bevel. En we vielen op handen en knieën in de natte hei neer. De kolonne kraanvogels naderde. We hadden hoop dat onze sombere kleeding even somber zou zijn als de Peelgrond, want als onze gasten ook maar even in de gaten kregen, dat we geen domme hei en aarde waren, zouden ze stellig langer met hun breede vleugels waaien, dan ons lief was.

Aan hun geluid bemerkten we, dat de troep al achter ons was. Nog even wachten. Toen voorzichtig het hoofd links, om te zien waar ze hieven. Ze vlogen lager, 'n paar

130 honderd meter ons voorbij. Ze daalden. Hun lange pooten hingen uitgestrekt naar beneden, 'n Klein schokje, en... het troepje stond roerloos in de onafzienbare Peel. Ze waren op dezen afstand nauwelijks te herkennen tegen den donkeren achtergrond. Onze geleider lei den vinger op z'n lippen en had booze plannen. Het magazijn van z'n dubbelloops jachtgeweer werd gevuld. Maar de afstand was te ver om van hieruit z'n lading hagel op de slanke vogels aan te sturen. Daarom volgde hij 'n sluiptactiek. Op 135 handen en voeten kroop hij, met z'n geweer in de rechterhand, voorzichtig in de richting van de niets kwaads vermoedende vogels. Wij volgden op dezelfde manier. 'n Honderd meter hadden we zoo afgelegd, toen we in een kleine, sompige laagte terecht kwamen. Daarin rusten we uit. Door wat ijle bovenhei keken we naar de trekvogels.

140 Ze stonden nog steeds bewegingloos. Alleen hunne halzen bewogen zich: het scheen toch, dat ze onrustig waren. We meenden er elf in totaal te tellen. Hoe elegant toch is deze krachtige vogel! Fier, in z'n slanke gedaante, stond hij daar voor ons. Door den kijker was hij nog beter te zien.

145 Met genoeg rustten onze blikken op het slanke elftal. Onze geleider echter wilde z'n booze plannen voltooien. Z'n vinger ging naar den trekker. Wie der kranen zou z'n dood hier in het Peelland vinden? Volgens berekening zou de afstand tusschen loop en mikpunt echter te groot zijn. Met die gedachte aarzelde onze geleider nog even. Hij alleen zou verder gaan, en wij zouden hier in de laagte afwachten. Volgens de regelen der kunst sloop hij vooruit. We keken en luisterden met spanning. Ieder oogenblik kon 150 een schot over de Peel daveren. Maar er kwam niets....

155 Nadat we onzen oogen even een blik gegund hadden, maakte het troepje een snelle schrikachtige beweging, en op hetzelfde oogenblik sloegen ze hun vleugels de lucht in. Ze hadden onzen begeleider ontdekt. Enkele meters waren ze van den grond, toen het langverwachte schot viel. Het deed hen nog meer schrikken. Met versnelden vleugelslag gingen ze er tusschenuit. Geen enkel was het kleine gezelschap ontvallen. Spoedig waren ze uit het gezicht verdwenen, met spijtig oog nagestaard door onzen geleider, maar ons be kroop een tikje vreugde, dat alle elegante trekkers het er heelhuids afgebracht hadden. En in gedachten gaven we dezen stoutmoedigen trekkers onze beste wenschen mee.

Personenregister

160 Onze Nimrods.....1
P. A. Hens (Valkenburg).....1
Hartert.....1
Hend, de daglooner.....1
"Jan üt de Kul".....1